

No Airuo na Pakpakat tane Pol tupas ira KORIN

Taitus ikin ra pakpakat dait nes no tingane Pol be iga manga marse ma iga manga ngaangel uta ira Kristian tusu Korin. Ari turadi di ga sip be di na kap ra kinkinis na lilie tano lotu kaia Korin ma di ga bul hanapu Pol. Di ga tange be Pol paile tike apostolo tutuno kaie paile hatur kawase no dades be na kure timaan no lotu kaia Korin. Io, ma ari Kristian di ga mur ikino mangana lilik, di gom bul hatamat di ma di ga nes hanapu Pol. Io, Pol ga kiskis tusu Esia ma iga manga tapunuk ma iga manga sip be di na lilik pukus, kaie igom tule Taitus utusu Korin ma tike pakpakat ura hakatom di ta ira nudi sana tintalen. Iesene Pol ga manga lilik baak uta ira Korin gom mur no hinana tane Taitus kinong iga ura harsomane Taitus ing iga tapukus be na nunure be ira Korin di gate lilik pukus be pata. Pol pai gale nes leh ie tusu Toroas kaie igom hana utusu Masedonia (nes 2 Korin 2:12-13). Ma ne Pol ga manga iangianga utano nuno pinapalim na harpir ma be no tahut na hininaawas i manga bilai ta ira harkurai tane Moses (2:14-6:21) kinong pai gale sip be di na hilo sukun no nuno nianga di gate kap usurane ie. Iga hasakit ta dong ing di ga bul hatamat di igom hamanis be aie iat ite kap ira harubaal, iesene kike ra harubaal ing i hamanis be aie tike bilai na turadi tane Krai (4:1-18; 6:1-10). Io, Pol ga manga sip be di na lilik pukus

(5:20-7:4) ma ing Pol ga harsomane Taitus tusu Masedonia (7:5-6) ma ne Taitus ga hinawase Pol tano bilai na lilik pukus ta ira Korin, ikinong iga manga halaro Pol (7:6-16). Io, iga hinawase di be di na tagure timaan no nudi hartabar uta ira Kristian tusu Ierusalem (8:1-9:15) ma iga ter ra dades na harakatom ta dong ing di ga bul hanapu Pol be di na lilik pukus bileng, be Pol nahula manga hapadano di ing na hana tupas di tusu Korin (10:1-13:10).

¹ Aiou Pol tike apostolo tane Krai Jisas haruat ma no sinisip tane God, ma ne Timoti no tasi dait tane Krai, mir tule karek ra nianga tupas mu ira matanabar na lotu tane God kaia Korin ma mu bakut ira matanabar tane God ta ira balbalin taman Akaia.

² A harmarsai ma ra malum tupas mu mekaia hono Tama dait ma no Watong Jisas Krai.

God la habalaraan dait nalamin ta ira nudait kaba harubaal.

³ A pirpirllet utuma tupas God. Aie no God ma a Tamana no nudait Watong Jisas Krai. Aie no Tama dait nong ila terter ra harmarsai ma aie no God nong ila terter ira harabalaraan bakut. ⁴ Aie nong la habalaraan dait nalamin ta ira dades na harubaal bakut ing i ubal dait, waing dait nage tale be dait na habalaraan di ira mes ing di kis nalamin ta ira mangana harubaal so ing i ubal di. Ma dait na habalaraan di ma no harabalaraan nong God ga tabar dait me. ⁵ Hoke be ira ngungutaan tane Krai i sel burung ira nudait

nilon, hobi bileng ira harabalaraan mekaia hone Krai i sel burung dait. ⁶ Ing be a mon harubaal i ubal mem,* i ngan hobi ura habalaraan mu ma ura haalon mu. Ing be di habalaraan mem, i ngan hobi ura habalaraan mu. Ma ikino harabalaraan nong God i ter ie ta mu ing mu tur dades ra hena kike ra ngunngutaan i haruat ma ing mem kilingane bileng. ⁷ Mem nurnur be ira linge na hanawat timaan ter ta mu. Ma mem tur dades ta ikino mangana lilik kinong mem nunure be mu te kap ira pinalau ta mu ta ira numem harabalaraan hoke mu te kilingane harahut bileng mem ta ira numem ngunngutaan.

⁸ Bar hinsaagu tane Krai, mem sip be mu na palai tano harubaal ing mem ga kilingane tusu Esia. No but na tirih nong ga hanawat ter ta mem, mem pai gale tale be mem na pusak, kaie mem ga lik be, “Maris, paile haruat be dait na lon um.” ⁹ Mem ga kilingane ikin ra harubaal hoke be tike ut na gil harkurai te bul um no ula harkurai be mem na mat. Iesene i ngan hobi be mem pai nagele tur tano numem dades iat iesene mem na tur tano dades tane God nong i hatut ira minat. ¹⁰ Aie nong ga halangalanga ise mem sukun tike tamat na sana hiniruo hobi, ma ina halangalanga leise mem bileng. Ma mem te so no numem lilik tana be i tutuno be na halangalanga ise habaling mem namur. ¹¹ Ma ne God na gil hobi ing mu na papalim tikai ma mem

---

* **1:6** Ing Pol i tange ‘mem’ ta ikin ra pakpakat i nanaas be i iangianga uta di ira ut na pinapalim tano lotu ing di tikai ma ie, dong ing di taran timaan no nuno harausur. **1:8** Apostolo 19:23; 1 Korin 15:32 **1:10** 2 Timoti 4:18

ura harahut mem ma ira numu sinsaring. Ma be mu na saasaring hobi, God na balu ira sinsaring ta ira haleng ma ina harahut mem ma no nuno harmarsai. Io kaie, a haleng di na tanga tahut tupas ie uta mem.

Pol ga hinawas palai tano burwana ing pai gale hana tupas di.

¹² Io, ma no numem nianga na latlaat i horek, be naramon tutuno iat tagu iou kilingane be mem paile harababo ta dahine ma mem te mur ira mangana tintalen metuma hone God i takados harsakit ing mem te lon nalam in tano ula hanuo. Ma tutuno sakit mem ga gil hobi ing mem ga lon nalam in ta mu. Mem pai gale lon hobi haruat ma ira gumut na lilik mekira tano ula hanuo mon. Pata. Mem ga lon hobi haruat ma no harmarsai tane God. ¹³⁻¹⁴ Hokakarek, mem pakpakat tupas mu ira linge sene mon ing i tale be mu na was ma mu na palai ine. Hoke mu ga palai dahine uta mem, io, iou manga sip be mu na palai harsakit be mem no numu burwana ura latlaat hoke mem bileng, mem nage latlaat uta mu ta ikino bung tano Watong Jisas.

¹⁵ Iou ga manga palai be mu lilik hobi uta mem, kaie iou gom bul no nugu lilik be ni huna kol mu waing mu nage kap ra harharahut airuo pana. ¹⁶ Horek, iou ga lik be ni kol mu nalam in tano nugu hinana utuma Masedonia ma tano nugu taptapukus baling me Masedonia. Ma iou ga lik be mu nage harahut iou tano nugu hinana utusu Iudeia. ¹⁷ Ma be iou ga lik um be ni hana

hobi, mu lik be iou tike ut na lilik iriruo? Pata. Hohaam, mu lik be ing iou bul no nugu lilik, iou lilik utagu sene mon hoke ra turadi mekira ra ula hanuo, kaie iou nige tange pakur be “I tutuno” ma “Paile tutuno” bileng? ¹⁸ Mu nunure tutuno iat be God la gilgil haruatne ing ila tangtange, kaie i tahut be mu na nunure be mem ngan hobi bileng ing mem ga ter no numem hininaawas tupas mu, be mem pai gale tange be “I tutuno,” ma “Paile tutuno.” ¹⁹ Ikin i palai kinong dait paile nes naramon tane Krai Jisas no Natine God nong mehet ma ne Timoti ma ne Sailas mehet ga harpir nalamin ta mu, be naramon tana ira linge i tutuno ma paile tutuno bileng. Pata. Ira linge i tutuno sene mon tana. ²⁰ Ikin i palai kinong ira kunubus tane God bakut di hanawat tutuno naramon tane Krai. Io kaie, tano nudait kinkinis naramon tane Krai dait hatutuno ira nudait sinsaring ing dait tange “Amen” tupas God. Ma ikin ra tintalen i hatatik no hinsane God. ²¹ Ma nong i hatutuno mem tikai ma mu tano nudait kinkinis naramon tane Krai, aie ne God. Ma aie nong ga gilamis hasisingen dait. ²² Aie bileng nong ga bare bat dait be ura nuno ma iga bul no Halhaaliena Tanuo naramon tutuno iat ta ira kati dait hoke tike kunubus ura hatutuno be na ter ira mes na haridan ta dait namur.

²³ Iou kilam God be aie na suro haut be iou pai gale sip be ni hapadano mu, ma ikinong no burwana be iou pai gale hana tupas mu kaia Korin. ²⁴ Ing iou tange hobi paile nanaas be mem ura kurkure ira numu mangana lilik ta ira linge

---

1:19 Apostolo 18:5

1:20 Ninanaas 3:14

1:22 Epesas

1:13-14; 2 Korin 5:5

1:24 1 Pita 5:3

mu nurnur ine. Pata, kinong mu tur dades ta ira linge mu nurnur ine. Iesene mem papalim tikai ma mu be mu na kap ra gungunuama.

2

¹ Hokakarek, iou ga bul no nugu lilik be pa nile baling ukaia ho mu ma ni me gil hatapunuk mu. ² Ma iou ga lilik hobi kinong ing be iou gor gil hatapunuk mu, nesi um gor kis ter ura halaro iou? Pata tari. Mu sene mon ing iou gorte gil hatapunuk mu. ³ Ma iou ga pakat no mangana nianga hobi ing iou ga tule ukaia ho mu kinong be ni hana tupas mu, iou paile sip be ira turadi ing i tale be di na me halaro iou, di na me gil hatapunuk balik iou. Ma iou manga palai ta ira numu tintalen be mu na laro bileng ing be iou laro. ⁴ Hokakarek, iou ga pakpakat tupas mu nalamin ta ira but na harubaal ma ira tamat na tirih naramon tano tingagu. Ma iou ga pakat ie ma ra haleng na lur na matagu. Iou pai gale pakpakat hobi be nige gil hatapunuk mu iesene be ni hapalaine mu be iou manga sip hababane mu.

Di na lik luban leise ira sasana ta nong di ga hapadano ie waing Satan nahula hakale lamus hgae di.

⁵ Be tikenong ite gil hawat ra tapunuk, paile manga tutuno be ite gil hatapunuk iou. Pata. Ite gil hatapunuk mu, iesene paile manga tamat mon. Paile tutuno be ni tange be ite manga gil hatapunuk mu. ⁶ I haruat mon ikin ra harpadano

ing ira haleng ta mu, mu te hapupusak ter ie tana. ⁷ Iesene kakarek balik i tahut be mu na lik luban leise ira nuno sasana ma mu na habalaraan ie, kinong no tamat na tapunuk nahula hgae ie. ⁸ Io kaie, iou haragat mu be mu na hamanis habaling be i tutuno be mu sip ie. ⁹ Ma no burwana be iou ga pakpakat ukaia ho mu, be nige nes be ing mu na tur dades tano harwalar ma be mu nage taram nianga ta ira kaba linge bakut. ¹⁰ Ma be mu lik luban leise ira sasana ta tikenong, iou bileng, iou lik luban leise bileng ira nuno sasana. Ma a mangana sasana hobibiha iou te lik luban leise, iou te lik luban leise ie ra matmatahan tane Krai ura mu. Iesene i tale sene mon be ni gil hobi ing be i tutuno be a mon sasana kanaia ura liklik luban leise. ¹¹ Ma iou te gil hobi be Satan nahula lamus hakale hgae dait. Dait palai um ta ira nuno keskes na lilik ing ila gilgil.

Pol pai gale tale be na papalim tano tahut na hininaawas kinong i ngaangel utane Taitus.

¹² Io, ma be iou ga hana utusu Toroas ura harpir tano tahut na hininaawas tane Krai, iou ga nes be no Watong gate ter mahuo tagu be ni papalim kaia. ¹³ Iesene iou ga manga ngaangel kinong iou pai gale tale be ni silihe no tasigu Taitus kaia, kaie iou gom hana talur di kaia, iou gom hana um utusu Masedonia.

Pol ga papalim hohaam ura hininaawas utano sigar kunubus tane Krai.

¹⁴ Iesene mem tanga tahut tane God nong ila lamlamus mem ura hamanis be Krai s tike lie tano nuno hinarubu hoke tike tamat na umri na lamus haselsel hanane ira nuno hiruo hobi. Ma hoke no dadaip na puh harbasiane tike hunhuraan kala mimisien, io, God te tule harbasiane mem be ira turadi ta ira katano bakut di nage nunure ie. ¹⁵ Hokakarek, mem hoke no bilai na hunhuraan mekaia hone Krai s tupas God ing i hanana harbasie nalamin ta di ing God i halon di ma ing di kanaia di hiriruo. ¹⁶ Tano ninanaas ta ari, mem hoke a hunhuraan na minat. Ma ta di ira mes, mem a hunhuraan na nilon. Ma i manga dades sakit be nesi tikenong na pusak tike mangana pinapalim hobi. ¹⁷ Iesene mem paile ngan hoke di ira haleng ing di kios hague no nianga tane God ma di papalim ma ie ura kapkap barbarat. Pata. Tano numem kinkinis naramon tane Krai s ma ra matmataan tane God ma hoke ira turadi God te tule, mem la tangtange ira linge ing mem nunure ter be i tutuno.

3

¹ Ing iou tange hobi i nanaas be tike pana baling mem tange be mem ira bilai? Hohaam, mem supi ter be mem na kap ta pakpakat na hininaawas palai mekaia ho mu tupas ira mes be di na palai be a bilai na turadi mem? Be mem supi ter be ari mes di na ter tike mangana pakpakat hobi ter ta mu waing mu nage nes be a tahut na turadi mem? Pata. ² Mu iat, mu ira

---

2:16 Luk 2:34; 2 Korin 3:5-6   **3:1** 2 Korin 5:12; Apostolo 18:27
3:2 1 Korin 9:2

numem pakpakat ing mem te kap. Ma di te pakat ter ta ira tinga mem. Ma ira matanabar bakut di te was ma di palai ine. ³ Mu la hamanis be mu iat tike pakpakat mekaia hone Krai, ma a puspusno ira numem pinapalim. Pa di gale pakat ma ra linge na pakpakat mekira napu hoke ra kong. Pata. Di ga pakat ma no Tanuana no lilona God. Pa di gale pakat ta ira pala hot na pakpakat, iesene di ga pakat ta ira tinga na turadi.

⁴ Mem tange hobi kinong tano numem kinkinis naramon tane Krai ma ra matmatahan tane God mem manga palai be kakarek ra linge i tutuno. ⁵ Iesene pata tike burwana tuma naramon ta ira numem nilon i lamus ira numem lilik be mem na lik be mem haruat ura gilgil ikin ra pinapalim. Iesene mem petlaar ira linge naramon tano harharahut mekaia hone God. ⁶ Aie nong ga harahut mem be mem nage petlaar be mem ira tultule tano sigar kunubus. Ikin ra kunubus, pa di gale gil ie ma ra mangana harkurai di ga pakat. Pata. Di ga gil ie ma no Halhaaliena Tanuo, kinong ira harkurai di ga pakat ila terter turadi ter tano minat iesene no Tanuo ila terter ra nilon.

No minamar tano sigar kunubus i manga tamat tano minamar nong ga kis ta ira harkurai tane Moses.

⁷⁻⁸ Ing God ga ter ira harkurai, iga kut ira pakpakat ter ta ira pala hot. Ma iga ter kike ra harkurai tikai ma no minamar tana. A tutuno be no murarang ta ikino minamar tano matmatahan tane Moses ga ura patpataam, iesene

---

3:3 KBk 24:12; Jer 31:33; Ese 36:26-27
11:25; Jon 6:63

3:6 Jer 31:31; 1 Korin

3:7-8 KBk 34:29

ira Israel pa di gale tale be di na nes dit ie. Ma be kike ra harkurai na terter turadi ter tano minat i hanawat tikai ma ra minamar, io, i tutuno be no pinapalim tano Halhaaliena Tanuo ite hanawat ma ra tamat na minamar. ⁹ Ing be a mon minamar i kis ta ira harkurai tane Moses ing iga papalim ura terter turadi ter tano minat, io, a tamat na minamar i kis tano tahut na hininaawas nong i papalim ura terter no takadoswana kinkinis ta ira turadi. ¹⁰ A mon minamar ga kis ta kike ra harkurai iesene no minamar tano kunubus kakarek i tamat sakit ta ikinong menalalie. Io kaie, be da hapupuo dur kakarek, i hoke be pata um ta minamar ta ikinong menalalie. ¹¹ A tutuno. Ma be kike ra harkurai ing di ura panpanim leh ga hanawat ma ra minamar, a tamat na minamar i kis ta ikino nong na kis hatikai.

¹² Io kaie, mem manga balaraan kinong mem te hatur kawase ikino bilai na kunubus nong pai nale pataam. ¹³ Ma mem paile haruat ma ne Moses nong git pulpulus bat no matmataan tana be ira Israel di nahula nes be no murarang i ura patpataam. ¹⁴ Iesene ira nudi lilik ga tabanus. Ma i tabanus hobi kinong ikino mangana kaskaser iat ila pulus ter ira nudi lilik tuk ter katiak ing di was ira nianga tano tuarena kunubus. I kis ter hobi kinong no Watong i kap leise ie ta di sene mon ing di kis naramon tane Krai. ¹⁵ Ma tuk ter katiak ing di was ira harkurai tane Moses, a kaskaser i pulus ter ira nudi lilik. ¹⁶ Iesene ing iat be tike turadi i tahurus tupas no

Watong, no Watong i kap leise no kaskaser. ¹⁷ Ma no Watong, aie no Halhaalienu Tanuo. Ma ing no Tanuana no Watong i kis ter kaia, ira turadi di langalanga sukun ira harkurai tane Moses. ¹⁸ Ma dait bakut ing pata ta kaskaser ta ira matmataan ta dait, i hoke be dait nanaas ta tike tirtirewa ma dait nes no minamar tano Watong. Ma dait la kikios haruat ma ikino hapupuo dait nes ie horek: ira minamar ta dait ila tatahuat hanana. Ma ira minamar ta dait i hanawat mekaia hono Watong, nong aie no Tanuo.

4

Dait hoke ira gingop ing i malus be na taparok, waing na palai be no dades i hanawat metumahone God sene mon.

¹ Ma tano harmarsai tane God, ite ter ikin ra pinapalim ta mem be mem na gil ie. Io kaie, mem paile malmalungo talur no pinapalim. ² Pata. Iesene mem te hana talur ira tintalen ing di gil sie ma ra hirhir. Mem paile lamus hakale tikenong. Hobi bileng, mem paile kios hague ira nianga tane God. Pata. Iesene mem hamanis ira tutuno. Ma ta ikin ra tintalen mem hamanis mem ta ira lilik ta ira turadi be di nage nes kilam mem be mem bilai. Ma mem gil hobi ra matmataan tane God. ³ Ma be i tutuno be a mangana kaskaser i pulus ter no numem tahut na hininaawas, i susuhai hobi ta dong ing di hiriruo. ⁴ No tamat na tador ta ikin ra ula hanuo ite hakadado ira lilik ta di ing pa dile nurnur,

---

3:17 Jon 8:36; Rom 8:2   **4:2** 2 Korin 2:17; 1 Tesolonaika 2:5

4:4 Epesas 2:2; Kolose 1:15; Hibru 1:3

waing pa di nale petlaar ura nesnes no madares tano tahut na hininaawas tano minamar tane Kraiss, aie no hapupuo tane God. ⁵ Ma iou tange hobi kinong mem paile harpir baling uta mem iat. Pata. Mem harpir utane Jisas Kraiss be aie no Watong ma be mem, mem ira numu tultule ura utane Jisas. ⁶ God nong ga tange be, "I tahut be a lulungo na murarang mekaia tano kadado," aie iat mon ikino nong ga murarang ter ta ira tinga dait waing dait nage palai, dait nage nunure no minamar tane God nong i murarang ra matmataa tane Kraiss.

⁷ Iesene dait ing dait hatur kawase ikin hoke tike bilai na bunbulaan, dait haruat hoke ira gingop di gil ma ra pu ma i malus be na taparok waing nage hanawat palai be ikin ra tamat na dades dait hatur kawase i hanawat metuma hone God ma pata be mekira ho dait. ⁸ Ira humangana harubaal i manga ubal mem ma sene paile hapatam mem. Mem la ngaangel ma sene mem paile malaho. ⁹ Haleng na pana di haragawai ta mem iesene mem pai lale tur sene ter. Di la manga hage mem ma sene pa dile haliare mem. ¹⁰ Ing di la gilgil hobi ta mem i hoke be mem la kilkingane no harubu bingibing nong di ga gil hobi tane Jisas naramon ta ira palatamai mem. Ma i ngan hobi ta mem waing no nilon tane Jisas nage hanawat palai bileng ta ira palatamai mem. ¹¹ Hokakarek, di la hage mem hutate ra minat, mem ing mem lon baik. Ma ne Jisas no burwana be di la gilgil hobi ter ta mem. Ma i ngan hobi

ta mem waing no nilon tane Jisas nage hanawat palai bileng ta ikin ra palatamai mem nong na mat. ¹² Io kaie, mem ge la ura minat, iesene mu la hatur kawase no nilon.

¹³⁻¹⁴ Iesene mem ngan hoke no nianga tane God di ga pakat ie i tange be, "*Aiou ga nurnur, kaie iou gom ianga.*" Ma ta ikin ra mangana nurnur bileng, mem nurnur, kaie mem ge ianga kinong mem nunure be aie nong ga hatut no Watong Jisas sukun ra minat, aie bileng na hatut mem tikai ma ne Jisas ma ina bul hawat mem tikai ma mu ra matmataa tana. ¹⁵ Ma kakarek ra linge bakut uta mu. Ma ing no harmarsai tane God i hanana harbasie tupas ra haleng, a haleng ta di, di na tanga tahut utuma nalu, kaie di na hatamat God hobi.

¹⁶ Io kaie, mem paile malmalungo talur no pinapalim. A tutuno be ira tamai mem ite tutuarena hanana, iesene naramon tutuno iat ta mem i singsigarna hanana ta ira kaba bungbung. ¹⁷ Hokakarek, ira numem mamana harubaal ing i ubal mem ra kumkumina pana bung mon, i hatawat ter ta mem ira tirtirihuana minamar ing i kis hathatikai. Ma kakarek ra minamar paile tale be da hapupuo um ma kakarek ra not no harubaal. ¹⁸ Ma i ngan tutuno hobi ing dait paile nes ira linge ing i kis palai, ma sene dait nes dit ira linge pa dile nes. Kinong urah, ira linge ing i kis palai pai nale kis lawas, iesene ira linge pa dile nes na kis hathatikai.

4:13-14 Sam 116:10   **4:13-14** 1 Korin 6:14   **4:16** Epesas 3:16
4:17 Rom 8:17-18   **4:18** Kolose 1:16

5

Ing dait lon kira napu dait sip ira palatamai dait ing dait na sige tano tuntunut hut.

¹ Io, ma ira palatamai dait mekira napu hoke ra palpalih dait lolon naramon tana. Ma be di dure ie, dait na kap ira hala mekaia hone God, ira mangana hala ing na kis hathatikai tuma ra mawe ma a mangana hala ing pa dile gil ma ira luma dait ira turadi. ² Ma tutuno sakit, ing dait lolon baak ta kakarek ra palpalih, dait kis na marmaris kinong dait sip be dait na kakaser ma ira nudait hala metuma ra mawe. ³ Ma dait sip be dait na sigasige hobi kinong be ing dait na bul ie, dait pai nagele tawaturia. ⁴ Hokakarek, ing dait lolon baak ta kakarek ra palpalih dait kis na marmaris ma ra tamat na tirih kinong dait paille sip be da kap leise ira kinasi dait. Pata. Dait sip be dait na sigasige waing ikin ra palatamai dait nong na mat na kikios ma inage lon. ⁵ Ma ne God mon nong ga tagure dait uta ikin ra linge ma aie nong ite ter no Halhaaliena Tanuo ter ta dait hoke tike kunubus ura hatutuno be na ter ira mes na haridan ta dait namur.

⁶ Io kaie, dait na balaraan hatikai. Ma dait nunure be ing dait lon baak ta kakarek ra palatamai dait hoke ira ngasia dait, io, dait kis tapa ter baak tano Watong. ⁷ (Iou tange hobi kinong dait lon ma ra nurnur, ma pata be ta ira linge dait la nesnes.) ⁸ Dait nunure hobi, kaie iou tange be dait balaraan ter ma dait sip balik be dait na hana talur kakarek ra palatamai dait ma

dait nage hanawat ter tano nudait taman tikai ma no Watong. ⁹ Io kaie, no nudait tamat na sinisip i horek, be dait na halaro no Watong. Pata ta linge be dait kis kira ta ira palatamai dait be dait kis tapa tuma nalu. ¹⁰ Dait na lilik hobi kinong tutuno sakit dait bakut dait na tur ter tano kinkinis na harkurai tane Krai, waing tiketike ta dait na kap ra binabalu haruat ma ira nuno gingilaan ing iga gilgil ing iga lon baak tano palatamaine. A tutuno, ina kap ra binabalu ta ira nuno gingilaan, be ira nuno gingilaan i tahut be i sana.

No tahut na hininaawas i tange be dait nage haramaraam ma ne God naramon tane Krai.

¹¹ Mem nunure ma mem kilingane no bunurut tupas no Watong, kaie mem walar be mem na sel leh ira turadi. I palai ter tane God be a mangana turadi so mem ma iou manga sip be i palai ter hobi bileng ta ira numu lilik. ¹² Mem paille walar be mem na tange habaling ta mu be a bilai mem. Pata. Taitus kakarek ra nianga mem ter mahuo ta mu be mu nage laro uta mem waing mu nage tale be mu na balu timaan dong ing di laro pane ira linge di nes mon ma pata be ira tintalen ruma naramon tikenong. ¹³ Ing be mem ira ba, mem ba ura utane God. Ing be i palai ira numem lilik, mem palai uta mu. ¹⁴ No harmarsai tane Krai ila sunsunang mem be mem na ngan hobi. Ma i tale be na sunang mem hobi kinong mem nunure tutuno iat be tikenong ga mat gom kap no mahuo ta di bakut, kaie di bakut di gom mat. ¹⁵ No nuno

minat ga kap no mahuo ta di bakut waing dong ing di lon baik pa di nale lon uta di iat, iesene di nage lon uta nong ga mat ma iga tut hut baling ura kapkap leh no nudi mahuo.

¹⁶ Io kaie, kakarek um pa dait nale nes kilam ira turadi ma ra mangana lilik mekira napu. A tutuno, nalalie dait ga nes kilam Kraiss hobi, iesene kakarek um dait paile tale be dait na gil habaling hobi. ¹⁷ Io kaie bileng, be ing tikenong i kis naramon tane Kraiss, aie tike sigar turadi. Ira tuarena linge ite panim leh. Nes baik, ira sigar linge ite hanawat um! ¹⁸ Karek ra linge bakut metuma hone God nong ga hamaram dait tikai ma ie naramon tane Kraiss ma iga ter ta mem no pinapalim na haramaraam. ¹⁹ Ma no pinapalim na haramaraam i hokarek, be God ga hamaram no ula hanuo tikai ma ie naramon tane Kraiss. Hokakarek, pai gale was leh ira nudi sasana ter ta di. Ma ite ter leise ter no harpir utano haramaraam ter ta mem. ²⁰ Io kaie, mem ira turturkiles utane Kraiss ing ite tule mem, ma i hoke be tano numem hininaawas God iat i sarsaring mu ta ira ho mem. Tano mahuo tane Kraiss, mem manga saring mu be mu na haramaraam ma ne God. ²¹ Ma ne Kraiss nong pai gale nunure ira sana tintalen, God ga gil ie be aie kike ra sasana uta dait waing dait nage kap no takadoswana kinkinis tane God naramon tane Kraiss.

6

Taitus ira mangana kinkinis so Pol i hatur kawase tano nuno pinapalim na apostolo, iga hapuasne be a bilai na turadi ie.

¹ Ma ing mem papalim tikai ma ne God, mem haragat bileng mu ing mu gate hatur kawase no harmarsai tane God, be pa mu nale hasurum bia ikino harmarsai ma pata ta puspusno.

² Hokakarek, God i tange be,

“Be no pana bung ga hanawat be ni bala leh ugo, iou ga taram ugo.

Ma be no bung ga hanawat be ni halon ugo, iou ga harahut ugo.”

Mu nes baak! Ikin um no pana bung be God na bala leh mu. Karek um no bung be na halon mu.

³ Mem malok be mem na gil tike linge be tikenong na tuke ie tana, tikenong nahula nes habulbul no numem pinapalim. ⁴ Pata. Hoke ira tultule tane God, mem hapuasne mem ta ira numem gingilaan bakut be a bilai mem.

Ma mem hapuasne mem hobi ing mem turdades ra hena ira tirih, ing ira harubaal i ubal mem, ma nalamina ta ira ngunngutaan ma ira purpuruan. ⁵ Hobi bileng, di te lawat mem, di te hiis kawase mem ra hala na harpadano,

ma a haleng di ga tur talur mem. Mem ga papalim dades, ari bung mem pai gale kubabo, ma mem ga taburungan. ⁶ Ma mem hapuasne mem hobi bileng ta ira gamgamatien na tintalen,

ta ira palai na lilik, tano tintalen na tabuna ngalngaluan malus, ta ira tahut na gingilaan tupas ira mes, tano Halhaaliena Tanuo, ma ta ira

tintalen na harmarsai tutuno. ⁷ Ma hobi bileng ta ira numem hininaawas uta ira linge i tutuno ma ta ira numem pinapalim ma no daades tane God. No rumus na tintalen takados ta ira kata na luma mem ma ira behbebbat na takadoswana gingilaan ta ira kesa na luma mem. ⁸ Di te hatamat mem ma di te nes hanapu bileng mem. Di te pirllet mem ma di te tange hagee bileng mem. Mem tutuno harsakit iesene be di tange “Ut na harababo” ta mem. ⁹ Di nunure timaan mem iesene di nes mem hoke ira mes. Mem la ura minat ter iesene, mu nes baak, mem lon ter mon. Di ga hapadano mem iesene pa di gale ubu bing mem. ¹⁰ Mem la taptapunuk ma sene mem laro hait bileng. Mem tatalen hoke ra maris iesene mem hawatong ra haleng. I hoke be mem paile tinane ta tike linge iesene mem hatur kawase ira linge bakut.

¹¹ Mu ira Korin, mem paile hirhir. Pata. Mem te manga ianga palai ta mu. Mem te gil hapuasne ira linge bakut ta ira numem kudulena nilon ter ta mu. ¹² Paile tutuno be mem te kap leise mu ta ira kati mem. Iesene pa mu le hamanis be mu sip mem. ¹³ Iou haianga mu hoke ra natigu be dait na hardain timaan. Hoke iou te gil ta mu, mu bileng, mu na hapuasne ira linge bakut ta ira numu kudulena nilon ter tagu.

Waak be ira ut na nurnur di na manga patep ta di ira tabuna nurnur:

¹⁴ Waak be mu manga harwis ma di ing pa dile nurnur. Hohaam, i tale be no tintalen takados

ma no tintalen na ul ba dur na kis tikai? Ma no madares ma no kadado, dur na tur tikai ho bibiha? ¹⁵ Ma i tale be Kraisa ma ne Satan, dur na tike bala? Ma ira ut na nurnur ma di ira tabuna nurnur, hohaam, tikenong mon ira pinalau ta di?

¹⁶ Ma ira palimpuo ma no hala tane God, di na haut tikai hohaam? Ma dait iat, dait no hala tano lilona God. Hoke God ga tange,
 “Iou ni kis tikai ma di ma ni lon nalamina ta di. Ma ina ngan be iou no nudi God ma di ira nugu matanabar.”

¹⁷ Io kaie, no Watong i tange be,
 “Mu na sur sukun di ma mu na kis sisingen ta di.

Waak mu hutate ira linge iou te hatabune mu ine,
 ma iou ni bala leh mu.

¹⁸ Ma ina ngan be iou no Tama mu ma mu ira natigu tunana ma haine.”
 No Watong, no Dadeswana i tange hobi.

7

¹ Ira bilai na harwis, dait hatur kawase kakarek ra kunubus, kaie i tahut be dait na hagamgamatien habaling dait ta ira linge i habilingane ira palatamai dait ma ira tanua dait. Dait na manga ru God kaie i tahut be dait na halhaalien harsakit sukun ira sana.

Pol ga manga laro ing Taitus i hinawase ie uta ira Korin.

² Mem sip be mem tike palpal na kati mu. Mem pai gale harongane ta tikenong. Mem pai

---

6:16 1 Korin 3:16; WkP 26:12   **6:17** Ais 52:11; Ninanaas 18:4

6:18 2Sml 7:14; Jer 31:9

gale hgae ta tikenong. Mem pai gale hararuo tikenong. ³ Iou paile tange kakarek ra nianga be ura tangtange hgae mu. Pata. Iou te tange ter be mu tur ter ta ira kati mem. Mem taguro be mem na lon be mem na mat tikai ma mu. ⁴ Iou te manga so no nugu lilik ter ta mu. Ing iou iangianga uta mu iou la manga pirpirlet mu. Iou te kilingane ra tamat na harabalaraan. Ma nalam in ta ira harubaal no nugu gungunuama i tabureng hoke tike pup na taho.

⁵ Kinong urah, ing mem ga hanawat ukira Masedonia mem paile kap sinangeh ta ira haleng na humangana harubaal i kabit mem. A mon hargor tikai ma ira mes ma a mon bunurut ta ira tinga mem. ⁶ Iesene God nong la habalaraan dong ing i tirih ira tinga di, iga habalaraan mem ma no hinanawat tane Taitus. ⁷ Ma pata be tano nuno hinanawat sene mon, iesene be uta ira harbalaraan bileng Taitus ga kap mekaia ho mu. Iga hinawase mem be mu manga sip be mu na nes iou, be i tamat no numu tapunuk, ma be i mamahien ira numu lilik utagu. Io kaie, no nugu gungunuama i manga tamat hanana.

⁸ Tutuno be no nugu pakpakat ga hatapunuk mu, iesene iou paile marmaris be iou ga pakat ie. A tutuno, nalalie iou ga marmaris be iou ga pakat ie iesene kakarek iou nes be pa mu le kilingane halawaasne ira tapunuk utano nugu pakpakat. ⁹ Ma kakarek um iou laro. Ma iou paile laro be iou ga hatapunuk mu iesene be no numu tapunuk ga lamus mu ter tano lilik pukus. Ma no numu tapunuk hobi ga haruat ma

no sinisip tane God, kaie pa mem gomle hagae mu ta dahine. ¹⁰ A mangana tapunuk haruat tano sinisip tane God i hatawat no lilik pukus nong i harlamus tupas no haralon. Ma tikenong pai nale marmaris be i ngan hobi tana. Iesene no tapunuk mekira ra ula hanuo i hatawat ra minat. ¹¹ Mu nes baak, be aso ing ikin ra tapunuk nong i haruat ma no sinisip tane God te hatawat naramon ta ira numu nilon. Karek pa mu le lik be a linge na hinasakit ikino sana tintalen, iesene be a dades na linge ie. Mu manga mamahien ura hamanis be pa mu le tur tano sasana, mu ngalngaluan utano sasana, ma mu burut um. Karek mu manga sip be mu na nes iou ma i mamahien ira tinga mu utagu. Mu ga tur na pinarie ter, mu gom hapadano nong ga gil no sasana. Taitus ira numu tintalen mu te hamanis be pa mu le gil tike sasana ta ikin ra linge. ¹² A tutuno be iou ga pakpakat tupas mu. Iesene iou pai gale pakat ie uta nong i gil no sasana, ma pata bileng be utano turadi nong ikino mes i harara. Pata. Iou ga pakat ie be mu nage palai ra matmatahan tane God be i manga mamahien ira numu lilik ura tuntunur tikai ma mem. ¹³ Ma ikinong no burwana be mem te balaraan ma ra gungunuama um.

A tutuno be mem te balaraan iesene iga manga tamat sakit ira numem gungunuama ing mem ga nes no tamat na gungunuama tane Taitus kinong mu bakut, mu ga hasigarna no nuno nilon. ¹⁴ Ing mir ga wor ma ie, iou ga pirlet mu, ma pa mu le hahirhir iou. Ma hoke mem ga tangtange ira

tutuno tupas mu, hobi bileng, ing mem ga pirlet mu ra matmataan tane Taitus, kakarek ra nianga ite hanawat tutuno bileng. ¹⁵ No sinisip tane Taitus ter ta mu i tamat sakit ing i lik leh ira numu tinaram ma be mu ga bala leh ie ma ra bunurut ma ra dinader. ¹⁶ Iou laro um be i tale be ni so no nugu lilik ter ta mu uta ira linge bakut.

8

Pol ga haragat ira Korin be di na tagure ter no nudi hartabar na barbarat tupas di ira Iudeia.

¹ Io, bar hinsaagu tane Kraiss, mem ura hapalaine mu utano harmarsai nong God te tabar ira matanabar na lotu ta ira tamtaman kira Masedonia ma ie. ² A tutuno be a tamat na harubaal ga manga kabit di iesene di ga hung ma ra gungunuama kaie di gom manga lasen sakit ura hartabar, ma a linge bia be a maris di. ³ Iou hinawas palai be di ga hartabar haruat ta ing i tale be di na gil hobi, ma sene be di ga hartabar tamat balik ta ing di ga haruat be di gor ter. ⁴ Tano nudi sinisip iat di ga manga saring mem be mem na bala leh di be di bileng di nage lala ta ikin ra pinapalim na harharahut tupas ira matanabar tus tane God tusu Iudeia. Di ga nes kilam be a linge ura halaro di be di na lala ta ikin ra pinapalim. ⁵ Ma pa di gale gil hoke mem ga lik ter hobi. Pata. Di ga huna ter balik ira nudi nilon ter tano Watong ma namur um ta mem kinong God ga sip be di na gil hobi. ⁶ Io kaie, mem ga halilik Taitus be na tur tikai ma mu ura

hadukduk ikin ra gingilaan na harmarsai, kinong aie nong ga haburuana leh ie menalalie. ⁷ A tutuno mu manga hung ma ira linge bakut. Mu hatur kawase ra tamat na nurnur, ra gingilaan na hininaawas, ma ira minminanes. I manga mamahien ira tinga mu ura harharahut ma i tamat ira numu sinisip tupas mem. Hoke mu tatalen ter hobi, i tahut be mu na manga lasen bileng ta ikin ra pinapalim na harmarsai.

⁸ Iou paile ter ra dades na harkurai ta mu ing iou tange hobi. Pata. Iou sip be ni hapupuo no numu harmarsai ma di ira mes ing di manga mamahien ter hobi, waing nige nunure be no numu harmarsai i tutuno be pata. ⁹ Mu nunure ter no harmarsai tano nudait Watong Jisas Krai. Iga hatur kawase ra kinkinis na watong iesene iga kap leh no kinkinis na maris uta mu waing mu nage kap leh no kinkinis na watong metuma naramon tano nuno kinkinis na maris.

¹⁰⁻¹¹ I nanaas ter tano nugu lilik be i tahut ta mu be kakarek um mu na hapatam ikin ra pinapalim nong mu gate haburuana ter tano tinohon ite pataam. A tutuno be mu ira luaina ura haburuana ikin ra hartabar, iesene mu ira luaina bileng ura sipsip be mu na gil hobi. Iga manga mamahien ira numu sinisip be mu na gil ie. Ma hobi bileng, i tahut be mu na hapatam ie haruat ma ing i tale be mu na gil. ¹² Hokakarek, be ing tikenong i kanan ter ura hartabar, God na bala leh no nuno hartabar haruat ta ing i tale be

no turadi na ter. God pai nale lilik uta ira linge no turadi paile tale be na ter.

¹³ Iou paile sip be ni gil hamaman ira nilon ta di ira mes, ma mu na kap leh ira tirih. Pata. Iou sip be mu bakut, ira numu mangana kinkinis na haruat. ¹⁴⁻¹⁵ Taitus ikin ra pana bung ira numu tamat na bunbulaan na banot ira nudi sunupi waing ira nudi bunbulaan balik, be ing na hanawat tamat, na banot ira numu sunupi. Ing dait na ngan hobi, na haruat ira nudait kinkinis, hoke no nianga tane God di ga pakat ie i tange, “Tikenong ga kap ra haleng, no nuno kinakap pai gale sakit no nuno sunupi, ma aie nong ga kap ra dahine, pai gale mon sunupi.”

Pol ga tule Taitus ma duhat utusu Korin be duhat na harahut tano bilai na harbalaurai tano nudi hartabar.

¹⁶ Ma iou tanga tahut tupas God nong ite hamamahien no tingane Taitus uta mu hoke i mamahien no tingagu bileng hobi. ¹⁷ A tutuno be Taitus ga haut leh no numem sinsaring tupas ie, iesene i mamahien no tingana bileng uta mu, kaie ige sip be na hana tupas mu. Na hana ter ta mu kinong aie iat i sip hobi. ¹⁸ Ma mem ura tultule tikane ie ma ikino tasi dait nong tano nuno pinapalim tano tahut na hininaawas ite kap ra tamat na hinsang nalamina ta ira matanabar na lotu ta ira tamtaman bakut. ¹⁹ Ma pata be ikinong sene mon. Ira matanabar na lotu ta ari tamtaman di ga tibe ie be na hana tikai ma mem ing mem kapkap hanane ikin ra

hartabar na harmarsai. Mem balbalaure ikin ra hartabar waing da let no Watong iat, ma be mem nage hamanis no mamahien ta ira tinga mem ura terter ra harharahut. ²⁰ Mem balaure timaan ie be nahula tale tikenong be na tange hgae mem tano numem mangana harbalaurai ta ikin ra tamat na hartabar. ²¹ Mem sip be mem na gil tike mangana ngas ing i takados. Ma pata be i takados tano ninanaas tano Watong sene mon. Mem sip be na takados bileng ra matmatahan ta ira matanabar.

²² Ma mem tule no tasi dait tikai ma dur. Mem gate walar haitne ie ta ira mangana linge ma mem te nes kilam no mamahien tano nuno nilon ura harharahut. Iesene kakarek um i manga mamahien no tingana ura harharahut kinong ite so no nuno lilik ter ta mu. ²³ Taitus um, aie no nugu harwis nong i tur tikai ma iou tano pinapalim ing mir gil nalamina ta mu. Kike ira iruo tasi dait um, dur airuo tultule ta ira matanabar na lotu ta ari taman. Ma no nudur pinapalim i hatawat ra latlaat tupas Krais. ²⁴ Io kaie, i tahut be mu na hamanis no tutuno tano numu harmarsai ukai ter ta duhat. Ma mu na hamanis ta duhat bileng no burwana mem ge pirllet mu. I tahut be mu na ngan hobi waing ira matanabar na lotu ta ira tamtaman di nage palai timaan ta mu.

9

Pol ga haragat ira Korin be di na manga lasen ura terter no tamat na hartabar.

¹⁻² Ma iou paile supi ter be ni pakpakat ter ta

mu uta ikin ra pinapalim na harharahut tupas ira matanabar tus tane God tusu Iudeia, kinong iou nunure no mamahien ta ira tinga mu ura terter ra harharahut. Taitus ira nugu nianga ma ira Masedonia iou la letlet mu ta ikin ra linge. Tur leh iat tano tinohon te sakit, iou git hininawase di be mu tusu Akaia, mu taguro ter ura hartabar. Ma no mamahien tano numu lon hobi ite haragat ra haleng ta di be di na papalim bileng. ³ Iesene iou ura tultule kakarek ra itul a tasi dait ura hamanis be no numem tintalen ura letlet mu uta ikin ra linge, paile nianga bia mon ie. Ma iou tule duhat bileng be mu nage taguro ter hoke iou ga tange. ⁴ Hokakarek, be ing tari me Masedonia di na hanawat tikai ma iou ma be di na nes be pa mu le taguro, mem na hirhir be mem te so no numem lilik ter ta mu. Iesene tutuno sakit, mu na manga hirhir balik um! ⁵ Io kaie, iou lik be mu supi ter be iou ni tule ira itul a tasi dait be duhat na huna kol hanalalie mu ma be duhat na huna tagure hanalalie no numu tamat na hartabar nong mu gate huna kukubus ter utana. Io kaie, na taguro ter no numu tamat na hartabar ma pa mu nagele supi be mu na ter ie ma ra bala ngungut.

⁶ Ma i tahut be mu na lilik ta ikin be nesi tikenong i soso ra dahine, na kil ra dahine. Ma nesi tikenong i soso ra haleng, na kil ra haleng. ⁷ Tiketike iat na ter ing ite lik metuma naramon tano nuno nilon be na ter. Waak be na ter ma ra bala ngungut ma be tari na sunang ie, kinong God i sip nong i hartabar ma ra larolaro. ⁸⁻⁹ Ma ne God i tale be na manga tabar mu ma no nuno

tamat na harmarsai ta ira haleng na mangana linge waing mu nage manga haruat ta ira kaba linge bakut ta ira kaba bungbung. Ma ina tabar mu hobi waing mu nage manga huei ta ira kaba bilai na gingilaan bakut hoke no nianga tane God di ga pakat ie i tange be,

“Ikin ra turadi ila terter ra haleng na hartabar ter ta ira maris hoke tikenong i manga soso. No nuno takados na kinkinis na hanana hathatikai.”

¹⁰ Ma nong ila terter ira pat na dahe ter ta ira ut na sinso ma ira nian ura enen, aie bileng na ter ma ina hapuar ira numu pat na dahe ura sinso ma ina hatamat ira puspuno ira numu taktakadoswana lon. ¹¹ Ma ina hawatong mu ta ira kaba linge waing mu nage manga tamtabar haitne ira mes. Ma ira turadi di na tanga tahut tupas God ta ira numu hartabar di kap mekira ho mem. ¹² Hokakarek, a tutuno be ikin ra pinapalim na harharahut ing mu gil i banot ira sunupi ta ira matanabar tus tane God. Iesene pata be ikinong sene mon. Hoke tike pup na taho i tabureng ter ta ira haleng, kaie di tangtanga tahut tupas God. ¹³ Ikin ra pinapalim na harharahut nong mu gil ie, na hamanis hapalaine be a mangana turadi so mu, kaie ira haleng di nage pirlet God. Di na pirlet God kinong mu taram ira linge i haruat ma no tahut na hininaawas tane Krais, ikino tahut na hininaawas nong mu la tangtange be mu murmur ie. Ma di na pirlet God bileng kinong mu manga lasen ura terter ra tamat na hartabar

ter ta di ma ta ira mes bileng. ¹⁴ Di na sangahe leh mu ter ta ira kati di ma di na sasaring uta mu kinong God te tabar mu ma ra harmarsai i manga sakit. ¹⁵ Da tanga tahut tupas God tano nuno hartabar nong i manga bilai ta ing paile tale be dait na ianga utana.

10

Pol ga balu dong ing di ga bul hanapu ie.

¹⁻² Iou Pol, ing di tange be a matien na turadi iou ing iou kis tikai ma mu ma sene di tange bileng be a ut na paspasai iou ing iou kis tapa, iou ura sarsaring mu tike linge. Hoke tike matien na turadi i hanapu habaling ie hoke Krais ga tatalen hobi, iou ura sarsaring mu be pa mu nale sunang iou be ni tatalen hoke tike ut na paspasai ing iou ni hanawat. A tutuno iou nunure ter be i manga tale iou be ni paspasai nalam in ta mu ma i nanaas be iou ni manga balaraan hobi uta di ari ing di lik be mem la tatalen ter hoke no ula hanuo i lon hobi. Iesene iou saring mu be pa mu nale sunang iou be ni me gil hobi. ³ A tutuno mem la lon ter ta ikin ra ula hanuo iesene mem pai lale harubu hoke no ula hanuo ila gilgil hobi. ⁴ Ira linge na hinarubu ing mem la harubu me, paile haruat ma ira linge di la harubu mekira tano ula hanuo. Ira numem linge na hinarubu a mon dades ine metuma hone God ura durdure hague no balo di balo bat mem ma ie. ⁵ Mem la durdure hague ira mangana lilik na latlaat ing i ura tutur bat ira turadi be di nahula nunure

God. Mem la hihis kawase ira numem lilik bakut, waing kike ra lilik nage taram Kraiss. ⁶ Ma mem taguro ter ura hapadano ira tintalen na takmaluk bakut. Iesene mem na kis kawase mu tuk ter be mu na hamanis be mu taram ta ira linge bakut.

⁷ Mu nes bia mon iou. Pa mu le nes kilam tutuno iou. Ing be tikenong i nunure ter be aie tane Kraiss, i tahut be na manga lilik baling be mem bileng mem gar tane Kraiss ho ie. ⁸ Hobi bileng, be ing iou manga latlaat dahine tano tamat na kinkinis God ga ter ie ta mem ura hadades timaan mu, ma pata be mem na hage mu, io, iou pa nile hirhir ta ikin. ⁹ Waak mu lik be iou ura haburut mu ma ira nugu pakpakat tupas mu. ¹⁰ (Iou tange hobi kinong di tange be, "Ira nuno pakpakat i tirih ma i dades iesene be dait nes ie, a maluruana ie, ma ira nuno nianga a linge bia mon.") ¹¹ I tahut be tike mangana turadi hobi na lilik timaan be aso ing mem tange ta ira numem pakpakat ing mem kis tapa ta mu, io, mem na gil hobi bileng be mem kis tikai ma mu.

¹² Mem paile iangor be mem na hapupuo mem ma tari ing di tange be di bilai. Paile tale be mem na tange be mem haruat ma di. Ing di hapupuo di ma di baling ma di nes kilam habaling di ma ira nudi nilon iat, pata ta minanes ta di. ¹³ Iesene uta mem, ira numem latlaat paile lake no pangpaang tano pinapalim nong God te kubus ter ta mem. Pata. Mem na latlaat sene mon uta ira linge ruma nalamn tano numem pangpaang. Ma mu bileng ruma naramon ta

ikino pangpaang. ¹⁴ Hokakarek, mem paile lake ira numem pangpaang tano pinapalim. Ing be mem pai gorle hana tupas mu nalalie, mem gor lake um ira numem pangpaang kakarek. Iesene pata, kinong mem ira luaina ura hinana ma no tahut na hininaawas tane Kraiss tuk kira ho mu. ¹⁵ Ma mem paile let habaling mem uta ira pinapalim gar na mes, kaie mem paile lake ira numem punpuo. Mem kis nanahe ma ra nurnur be mu na patpatuan timaan ta ira linge mu nurnur ine, kaie ira numem pinapalim nalamin ta mu nage tamat hanana. ¹⁶ Ma mem kis nanahe ma ra nurnur be na ngan hobi waing mem nage petlaar ura harpir ma no tahut na hininaawas ta ira katano rua menamur ta mu. Mem sip be mem na gil hobi kinong mem paile sip be mem na let habaling mem uta ira pinapalim ing ira mes di gil naramon ta ira nudi katano. ¹⁷ Iesene, “*nesi nong i ura latlaat, i tahut be na let no Watong.*” ¹⁸ Dait na gil hobi kinong no Watong pai nale nes kilam tikenong be i bilai ing be ikino turadi mon na tange habaling utana be i bilai. Pata. Iesene ikino turadi nong no Watong i tange be i bilai, io, ikino turadi i bilai.

11

Pol ga hakatom ira matanabar uta kike ira ut na harakale ing pa dile apostolo tutuno.

¹⁻² Iou sip be mu na hook mon iou ing iou tatalen dahine hoke ra ba. Tutuno, iou sip be mu na gil hobi, kinong hoke God i ngalngaluan

bat mu be pa mu nale gar ta tike mes ma sene be mu ira nuno sene iat mon, iou ngalngaluan bat bileng mu hobi. Iou te ter bat mu ura nuno tike tunana mon, ma aie ne Krai iat, waing nige ter leise mu tana hoke tike gamgamatien na laala na haine. ³ Iesene iou burut be mu na tamapas leh talur no numu tintalen na murmur Krai ma ra tutuno ma ra gamgamatien na tinga mu. Iou burut be ira numu lilik na tamapas leh hobi hoke ne Iwa nong no si ga habota ie ma no nuno keskes na minanes. ⁴ Iou tange hobi kinong be ta tikenong i gate hana tupas mu ma iga pir mu ma tike Jisas nong i mes tano Jisas ing mem ga pir mu utana, iou nunure be mu ga manga kanan mon ura balbala leh tike mangana turadi hobi. Hokakarek bileng, mu la kapkap tike mangana kinkinis i mes tano kinkinis mu te hatur kawase ie tano Halhaaliena Tanuo. Hobi bileng mu la larlaro be mu na kap tike mes na hininaawas tano tahut na hininaawas mu te kap usurane ie. ⁵ Iesene tano nugu lilik, no nugu kinkinis na apostolo paile kis napu ta dahine ta dong ing di kilam be ira kaba tamat na apostolo. ⁶ I tutuno dak be iou paile manga keskes ura nianga, iesene iou hatur kawase ra minminanes. Ma ta ira mangana linge iou ga gil i manga hamanis hapalaine mu be i tutuno hobi.

⁷ Iou pai gale saring mu be mu na kul iou ma ta tike linge ing iou ga harpir ma no tahut na hininaawas tane God ter ta mu. Pata. Iou ga bul hanapu habaling iou be mu nage kap ra tamat na

kinkinis. Hohaam, iou ga gil sasana ing be iou ga gil hobi? ⁸ Ing iou ga papalim nalam in ta mu, ira matanabar na lotu ta ari mes na taman ga kul iou. I hoke be iou ga kukuman mekaia ho di ura hatahutne mu. ⁹ Ma ing iou ga kis nalam in ta mu ma iou ga supi tike linge iou pai gale hatirih ta tikenong ta mu kinong ira tasigu ing di ga hanawat mekira Masedonia di ga banot ira nugu sunupi. Hobi, iou pai gale hapupusak mu ma ra tirih nalalie ma pa nile gil hobi namur bileng. ¹⁰ Ing be i tutuno be ira tutuno tane Krai s i kis ter tagu, io, i tutuno bileng be pata tikenong na tale be na tigel iou tano nugu latlaat ta ikino nugu tintalen hobi kira tano katano Akaia. ¹¹ Hohaam, iou tange hobi kinong iou paile sip mu? Pata. God i nunure ter be iou sip mu.

¹² Ari di latlaat be di haruat ma mem. Ma di sip be mu na nes kilam di be di haruat hobi. Iesene be no ngas iou la murmur ie kakarek, iou ni gilgil iat hobi waing pa nile ter ra mahuo ta di be mu nage nes kilam di be mem haruat. ¹³ Kike ra mangana turadi pa dile apostolo tutuno. Di harakale ma ira nudi pinapalim ma di harababo mon be di ira apostolo tane Krai s. ¹⁴ Ma waak dait karup be di ngan hobi. Satan iat bileng ila harababo be aie tike angelo tano madares. ¹⁵ Io kaie, paile tike tamat na linge na kinarup be ira nuno tultule di harababo be di ira tultule tano tintalen takados. Namur um di na kap ira puspugno haruat ma ira nudi gingilaan.

Pol ga latlaat uta ira nuno tirih.

16 Iou tange habaling be waak tikenong i lik be iou tike ba. Iesene be ing mu lik be iou tike ba, i tahut be mu na bala leh iou hoke be mu na bala leh tike ba, kaie nige latlaat dahine. 17 Ing iou latlaat hobi uta ira linge iou nunure ter be i tutuno, iou paile iangianga haruat ma ing no Watong te tule iou be ni ianga hobi, iesene iou iangianga hoke tike ba. 18 Haleng di latlaat haruat mano tintalen na latlaat tano ula hanuo, kaie iou bileng iou ni latlaat. 19 Kinong urah, mu laro be mu na bala leh ira ba be di na haianga mu kinong mu lik be mu manga minanes. 20 I tale be ni tange hobi kinong mu la balbala leh nesi tikenong ing i kure hadades mu ma be i en hapabono mu ma be i harauro mu ma be i hatamat habaling ie ma be i paser ira punare mu. 21 Maris, iou hirhir ing iou hinawas palai be ira numem dades pai gale haruat be mem na gil hobi ta mu! *

Ing be nesi tikenong i iangor be na latlaat uta tike linge, iou bileng iou iangor be ni latlaat hobi. Ai! Iou iangianga hoke tike ba be ni tange hobi. 22 A Hibru di? Iou bileng hobi. Di tano huntunana Israel? Iou bileng. Be a tubune Abraham di? Iou bileng. 23 Hohaam, di ira tultule tane Krais? Maris, iou nunure be no linge iou ura tangtange ie na taram hoke ra nianga a nuno tike tamat na ba, iesene i tutuno be tano nugu kinkinis na tultule iou lie ta di bakut. Iou

---

11:21 Pilipai 3:5 * **11:21** Pol ga hasakit mon, kinong i nanaas be ira Korin di ga sip be ira nudi tena harausur na gil ra sasana ta di. Pol ga tange be pai gale kanan be na hagae di. **11:23** Apostolo 16:23

lie ta di ta ira dades na pinapalim. Ira pana ing iou ga kis ta ira hala na harpadano i haleng ta di. Haleng sakit ira pana di ga ubu iou ma haleng na pana iou git hutate be ni mat. ²⁴ A liman na pana ira Iudeia di ga dangat iou. Ma ira pana tiketike ing di ga dangat iou, iga aitul a sangahul ma liman ma ihet na pana. ²⁵ Aitul a pana di ga lawat iou ma ra kalawa. Tike pana di ga gulum iou. Aitul a pana iou ga hiruo ma ra mon tusu na tes. Tike kudulena bung na kasasa ma ra bung bileng iou rusu ra tingana kasapa. ²⁶ Iou te murmur haitne ira lawas na ngas. Igit hutate be ni hiruo ta ira taho ma ta ira luma di ira holmatau ma di bileng tano nugu huntunana Israel ma di bileng ing pa dile Israel. Igit hutate be ni hiruo kaia ta ira tamat na taman ma kaia bileng ra katano bia. Iou ga ura hiniruo tusu na tes ma ta ira luma dong ing di harakale be a tasigu di naramon tane Krai. ²⁷ Iou te manga papalim ma iou te kilingane ira dades na tirih. Haleng na pana iou git matawas, iou pa gitle kumkubabo. Iou hanunure ter no kinkinis na taburungan ma no minaruk bileng. Haleng na pana iou git lon ma pata nian. Iou te kilingane ra maduhan ma pata bileng ta harkios. ²⁸ Ari mes na linge bileng i tale be ni hinawase mu ine, iesene tike linge ta ira kaba bungbung, iou la kilkilingane ra tirih uta di bakut ira matanabar na lotu ta ira tamtaman ing iou manga lilik uta di. ²⁹ Ing be tikenong paile manga dades tano nuno nilon, i hoke be iou kap tike mangana kinkinis hobi bileng. Ing be

---

11:24 Lo 25:3
9:23; 14:5

11:25 Apostolo 16:22; 14:19

11:26 Apostolo

di lamus harara tikenong tano sasana, i manga hatirih no nugu nilon.

³⁰ Mu te sunang iou be ni latlaat, kaie iou ni latlaat utano nugu kinkinis nong pata nugu ta dades tana. ³¹ God no Tamana no Watong Jisas, nong no haridan na kis hathatikai tane, i nunure ter be iou paile harakale. ³² Tusu Damaskas no ut na harbalaurai nong i napu tano king Aretas ga hartule be di na balaure bat ira matanangas huat tano taman ura palpalim kawase iou. ³³ Iesene di ga haruh hasur iou ma tike kalot metuma ra matana kalangar tano tamat na balo tano taman. Io kaie, iou gom hilo pas ie.

12

Ing di nes hasur dait kaia, dait kap ra dades metuma hono Watong.

¹ Mu te hasungsung be ni latlaat hobi. Ma iou ni ianga baak ta ira ninanaas na tanuo metuma hono Watong ma ira linge ite hapuasne, iesene be ira nianga na latlaat ta kakarek ra ninanaas pai nale harahut. ² Iou nunure tike turadi gar tane Kraiss nong God ga kap haut leh ie utuma tano aitul a ula mawe tano sangahul ma ihet na tinohon ite pataam. Be no turadi ga hanahut ma no palatamaine be no tanuana ga hana sukun no palatamaine, iou paile nunure, iesene God i nunure ter. ³⁻⁴ A tutuno, iou nunure be God ga kap haut leh ikin ra turadi utuma tano bilai na katano sakit. Iesene iou paile nunure be iga hana ma no palatamaine be no tanuana ga hana sukun

no palatamaine. God i nunure ter. Ma no turadi ga hadade ira linge ing paile tale be tikenong na ianga urie. A mon hartigel be pai nale hinawas uta kakarek ra linge. ⁵ Iou ni latlaat uta tike mangana turadi ho ikin ma sene pa nile latlaat iat utagu. Iesene i tutuno be ni latlaat balik be pata nugu ta dades. ⁶ Iesene ing be iou nige ura latlaat, iou pai gorle ngan hora ba, kinong iou gor tange ra tutuno. Iesene iou malok be ni latlaat, tikenong nahula manga lik hatamat iou ma pai nale nes kilam iou haruat ma ira linge iou gil be iou tange.

⁷ Iesene God ga ter tagu tike linge ura hgae iou, hoke be aie tike tukulo i dingding no palatamaigu. Ma aie no tultule tane Satan nong God ga bala ter ie tagu be na ter no harngunngutaan. Ma ne God ga ter ie tagu ura hananget iou be pa nigele lik hatamat habaling iou uta kakarek ra tamat na linge sakit God ga hapuasne ter tagu. ⁸ Aitul a pana iou ga saring no Watong be na kap leise ikin ra linge sukun iou. ⁹ Ma sene iga tange tagu be, "No nugu harmarsai i haruat ura utam. Tikenong i dades harsakit ing be pata a nuno ta dades." Io kaie, iou manga laro be ni latlaat balik be pata nugu ta dades, waing no dades tane Kraiss nage kis tagu. ¹⁰ Ma ikinong no burwana be iou laro be pata nugu ta dades, ma iou laro bileng ing di tange hgae iou ma be ira kaba tirih i kabit iou, ma ta ira kaba purpuruan ma ta ira kaba hinaragawai di gil tagu. Ma iou laro be ni kilingane kakarek ra ngunngutaan ura

utane Kraiss. Kinong urah, ta ira pana bung be pata nugu ta dades, iou kap ra dades.

Pol ga manga ngaangel uta di ira Korin.

¹¹ Iou te tatalen hoke tike ba, ma sene mu ga sunang iou be ni gil hobi. Iesene igor tahut be mu gor pirllet iou kinong no nugu kinkinis na apostolo paile kis napu ta dahine ta dong ing di kilam be ira kaba tamat na apostolo. Ma a linge bia be iou tike turadi bia mon. ¹² Ing iou ga tur dades ra hena ira tamat na tirih iou ga gil ira tamat na gingilaan na kinarup ma ira dades na hakilang. Ma kakarek ra linge ing i hatutuno be tikenong aie tike apostolo. ¹³ Iou ga bul hanapu mu hohaam ta ira mes na matanabar na lotu ta ira tamtaman? Pata, iesene i tutuno balik be iou pai gale hapupusak mu ma ra tirih. Maris, mu na lik luban leise ikin ra sasana iou ga gil ta mu!

*

¹⁴ Karek um iou taguro ura kokol mu tano aitul a pana ma iou pa nile hapupusak mu ma ra tirih kinong iou paile ura hanawan mu uta ira numu linge. Pata. Iou ura hanawan tus mu. Ikin gor palai ta mu kinong ira not no bulu pa di lale tamtabar ira tama di. Ira tama di la tamtabar ira nati di. ¹⁵ Hobi, iou manga laro be ni ter ise bakut ira nugu linge ma no nugu kudulena nilon bileng uta mu. Ing iou manga sip mu hobi, hohaam, na hapuko balik ira numu sinisip ter

---

12:11 2 Korin 11:5   **12:12** Rom 15:19   **12:13** 2 Korin 11:9

* **12:13** Pol ga hasakit mon kinong i nanaas be ira Korin di ga sip be ira nudi tena harausur na hatirih ira nudi nilon. Iesene Pol pai gale gil tike sasana hobi ta di.

tagu? ¹⁶ Ma ari ta mu, mu tange be, “A tutuno, pai gale hapupusak dait ma ra tirih iesene a keskes na turadi ie ma iga hakuni dait ma ira kaba hinarakale.” ¹⁷ Hohaam, ira turadi ing iou ga tule ter ta mu, di ga ngan hoke ira gotgotwana turadi ma di ga hasurum ira numu linge? Pata. ¹⁸ Iou ga halilik Taitus be na hana ukaia ho mu ma iou ga tule no tasi dait tikai ma ie. Hohaam, Taitus ga ngan hoke tike gotgotwana nalamina ta mu? Pata. Mu nunure ter be mir ga tur tikai mon tano numir kudulena lilik ma ira numir tintalen tike mangaan mon.

¹⁹ Ing mu waswas kakarek ra nianga mu lik dak be mem tur ra harkurai ra matmataan ta mu ura tutur bat ira sana nianga tupas mem. Iesene be pata. Ing mem ianga hobi, mem tur ra matmataan tane God ma tano numem kinkinis naramon tane Krai. Bar bilai na harwis, ira linge bakut ing mem gil, mem gil ura hadades mu. ²⁰ Iou burut be ni me nes mu be pa mu nale haruat ma ing iou sip be ni nes mu hobi. Ma iou burut bileng be mu na nes iou be iou paile haruat ma ing mu sip ter hobi. Iou burut be a mon harngangar nalamina ta mu, ma a mon bala ngungut, ira harpaleng, no tintalen na pinpines hgae tikenong, ma pata ta bilai na tinaram. Iou burut be ari di nes kalak ira tamat na mahuo na lilie ma ari di malamala tamat. ²¹ Iou burut be no nugu God na bul hanapu iou ra matmataan ta mu ing iou ni hana tupas habaling mu. Iou burut be ni me nes ra haleng ta mu ing mu ga gil ra sana tintalen nalalie ma pa mu le lilik pukus

ta ira bilingana tintalen, no tintalen na ninohon tikai ma tikenong gar na mes, ma ira tintalen na hilawa. Iou buruṭ be ni me nes mu hobi ma iou ni tapunuk ma ni suah pane mu.

13

Pol ga ianga na harakatom be na manga hapadano dong ing di kis baak tano sasana.

¹ Karek um no aitul a pana ni me kol mu. Iou ni gil hobi haruat ma ing ira nianga tane God di ga pakat i tange be, “*Da kap airuo be aitul a hininaawas palai ura hatutuno no linge.*” ² Tano nugu airuo na harkol iou gate ter ra harakatom tupas mu. Ma kakarek iou kis tapa ta mu iou ura hakatom habaling mu horek: ing ni tapukus ukaia ho mu pa ni me hook dong ing di ga gil ra sana tintalen nalalie, ma pa nile hook bileng di ira mes. ³ Ma iou ni ngan hobi kinong mu sip be ni hatutuno be Krai mon nong i haianga mu mekira naramon tagu. Paile tabales ing i papalim kaia nalamin ta mu. Pata. I dades nalamin ta mu. ⁴ A tutuno, di ga tut ie tano ula kabai ing pata a nuno ta dades. Iesene i lon tano dades tane God. Hobi bileng, naramon tane Krai pata numem ta dades. Iesene mem lon tikai ma ie kinong mem hatur kawase no dades tane God. Ma mem na hatur kawase ikino dades ing mem na me papalim ta mu.

⁵ I tahut be mu na nes mur habaling mu ura nunure be mu kis ter ta ira linge dait nurnur ine. Kaia, mu walar mu. Hohaam, pa mu le

nes kilam be Krai Jisas i kis naramon ta mu? Iesene be mu puko balik tano numu walawalar i hamanis be Krai paile kis naramon ta mu. ⁶ Ma iou nurnur ter be mu na nes kilam be mem, mem paile puko tano walwalar. ⁷ Mem sasaring tupas God be pa mu nale gil ta sasana. Mem paile sasaring hobi ura hamanis be mem te tur dades tano walawalar. Pata. Mem sasaring hobi waing mu nage gil ing i takados, ma a linge bia be i nanaas ter be mem te puko. ⁸ Iesene mem paile tale be mem na gil ta linge ura suksukuane no tutuno. Pata. Mem tur utano tutuno. ⁹ Mem laro ing mu dades iesene pata numem ta dades. Ma mem sasaring utuma nalu be mu na hanawat takados baling. ¹⁰ Ma ikin no burwana be iou pakpakat kakarek ra linge ing iou kis tapa baak ta mu, kinong ing iou ni hana tupas mu iou malok be ni ter ra dades na harpadano ter ta mu haruat ma no nugu kinkinis na gil harkurai. No Watong ga ter ikino kinkinis na harkurai tagu be nige hadades mu, ma pata be ura gilgil hagae mu.

¹¹ Bar hinsaagu tane Krai, iou ura hapatam um no nugu pakpakat. I tahut be mu na gil hatakadosne habaling mu ma mu na bala leh ira nugu nianga na harharagat. Mu na tur tikai mon ma tike kudulena lilik ma mu na kis ma ra malum. Ma no God nong ila terter ra harmarsai ma ra malum na kis tikai ma mu.

¹² Mu na haatne harbasiane leh mu ma mu na gagawane harbasiane mu ma ra tahut na tintalen.

13 Ma ira matanabar tus tane God bakut di haatne leh mu bileng.

14 Iou sasaring be no Watong Jisas Krai na marse mu bakut, ma be God na sip mu bakut, ma be mu na tiktikai ma no Halhaaliena Tanuo.

No Tahut na Hininaawas
The New Testament in the Sokarek dialect of the
Patpatar language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sokarek long Niugini

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sokarek (Patpatar)

Dialect: Sokarek

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

bbc4ab7d-0dcb-5ad0-909b-47e9fb251f1b